

ІНТЕЛЕКТ І КРЕАТИВНІСТЬ

В постійно змінних умовах життєдіяльності найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина інтелектуальна, гнучка, креативна, здатна до генерування і використання нових ідей, підходів, задумів.

Між такими адаптаційними та взаємозалежними явищами як інтелект і креативність немає лінійного зв'язку. Поняття інтелект (з лат. *intellectus* – розуміння і пізнання) як загальна розумова здібність застосовується в якості узагальнення поведінкових характеристик, пов'язаних з успішною адаптацією до нових життєвих задач. За В.М.Дружиніним, інтелект – це система всіх пізнавальних здібностей людини: відчуття, сприймання, мислення, пам'яті, уяви. Креативність (з лат. *creation* – створення) – це загальна здатність до творчості, характеризує особистість в цілому, виявляється в різних сферах активності, розглядається як відносно незалежний фактор обдарованості. Під креативністю Е.Торренс розумів здатність до загостреного сприйняття недоліків, прогалин в знаннях, дисгармонії.

В дослідженнях Е.Торренса і Дж.Гілфорда виявлена висока позитивна кореляція рівня інтелекту (IQ) і рівня креативності. Чим вищий рівень інтелекту, тим більша ймовірність того, що у досліджуваного будуть високі показники за тестами креативності, хоча у осіб з високорозвинутим інтелектом можуть зустрічатися і низькі показники креативності. Між тим при низькому інтелекті ніколи не виявляється висока дивергентна продуктивність (креативність). Більш того Торренс запропонував теорію інтелектуального порогу. Він вважав, що при IQ нижче 115-120 балів (середнє плюс стандартне відхилення) інтелект і креативність нерозмежовані і утворюють єдиний фактор. При коефіцієнті інтелекту вище 120 творчі здібності і інтелект стають незалежними факторами, тобто високоерудована людина може не бути обдарованою. Р.Стернберг зазначає, що висока компетентність не дозволяє вирватися за рамки існуючих стереотипів, тому крива залежності креативності від компетентності виглядає як U-інвертована крива.

М.Коган і Н.Воллах вважають, що висока креативність на фоні низьких конвергентних (інтелектуальних) здібностей може відігравати деструктивну роль, викликаючи як зниження навчальних результатів, так і появу внутріособистісних і міжособистісних конфліктів. Надвисокі показники дивергентного мислення можуть свідчити про креативну гіперкомпенсацію (явище, коли у суб'єкта сформована установка на оригінальність як несвідома захисна реакція на ті чи інші прояви власної інтелектуальної недостатності). Адже, будь-яка людська екстраординарність є наслідком тривалих і багатократно повторюючих “зустрічей” людини з відповідною проблемною зоною. Дану точку зору обстоювали В.М.Дружинін, М.О.Холодна.

М.О.Холодна стверджує, що інтелектуальна обдарованість – це, безумовно, не дар природи у вигляді виграшу в дезоксирибонуклеїновій лотереї і не наслідок втручання якихось містичних сил у вигляді божественного промислу, і взагалі, це і не продукт соціалізації, а це результат тривалого процесу, який підкоряється певним закономірностям, суть якого заключається у вибудові і збагаченні індивідуального ментального досвіду.

Отже, креативність, як здатність до творчості, – похідна інтелекту, заломленого через мотиваційну структуру, яка або гальмує, або стимулює її прояв.